

Porozumění a odpovědnost

Myšlenka „odpovědnosti“ pravděpodobně vznikala na základě zkušeností, podmíněných dobou realitou; nám však nemůže jít jen o onu vždy relativní a vždy problematizovatelnou „fakticitu“, ale o to, k čemu tato myšlenka (a podobné myšlenky pozdější) směřovaly, co jimi mělo být zachyceno, jak jim tedy máme rozumět, aniž bychom se soustřeďovali jen na jejich ztvárnění a formulování, nýbrž především na to, k čemu (meta-foricky, tedy intencionálně) poukazují, ať už to v daných formulacích nebo dokonce ve vědomí těch, kdo formulovali nebo těch formulací používali, bylo aktuálně přítomno či ne. (Vždycky totiž můžeme porozumět nějaké formulaci, event. celému formulovanému výkladu, i tak, že rozpoznáme i to, čeho si autor sám nebyl dostatečně nebo snad vůbec vědom; cílem interpretace není proniknout do autorova myšlení, nýbrž především k tomu, na co autor myslel, když něco myslel a pak to formuloval; je nejen zcela legitimní, ale dokonce nutné pokoušet se o to, porozumět nějakému autorovi lépe, než jak rozuměl on sám sobě a svému rozumění. To „lépe“ může někomu znít nadsazeně a možná - v některých případech - až svatokrádežně, ale stejně se přece vždy znovu dostáváme do situací, v nichž se přibližujeme porozumění někomu druhému pouze tak, že vycházíme ze svého myšlení a užíváme jeho postupů a přístupů - není možný žádný přístup k druhému, aniž bychom u toho sami nebyli - a my jsme a vždy budeme jiní, než je ten druhý! A ani nesmíme chtít s ním splynout! To pak jue rozonance, nikolí porozumění.) Předpokladem opravdového porozumění je pochopení, že nám nejde a nemůže vposledu jít jen o „odpovídání“ na fakticitu určitých rozsáhlejších nebo méně rozsáhlých textů (výpovědí, výroků atd.) nějakého autora, ale že - v případě, že jde o skutečného, opravdového „sutora“ v plném smyslu - jeho formulace jsou pouze odpovědí na to, čím on sám byl osloven (a nejen zase pouhou fakticitou), takže i my sami se musíme nechat oslovit tím, čím byl osloven on.

„Odpovědnost“ interpretace spočívá v tom, že jí neodpovídáme nikdy pouze na text, který interpretujeme, ale vždycky také na to, na co onen text sám by odpovědí.

(Písek, 050831-3.)